

Utbildningsutskottets betänkande

1980/81:24

med anledning av proposition 1980/81:100 såvitt gäller anslag till utbildning för undervisningsyrken samt kultur- och informationsyrken, m. m., jämte motioner

NIONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1980/81:100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) under avsnittet D. Högskola och forskning punkterna D 8–D 10, D 12, D 30 och D 36, jämte motioner.

1. **Utbildning för undervisningsyrken.** Regeringen har under punkt D 8 (s. 452–481) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att göra omfördelningar i vad gäller nybörjarplatser på hemspråklärarlinjen,
2. fastställa planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen,
3. bemyndiga regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att genomföra utbildningsinsatser för vissa obehöriga lärare enligt vad som förordats i propositionen,
4. till Utbildning för undervisningsyrken för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 592 297 000 kr.

Motionerna

1980/81:547 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en analys av den angivna statistiken för olika lärarkategorier.

1980/81:973 av Olof Palme m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

10. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om en minskning av planeringsramen för studie- och yrkesorienteringslinjen vid högskolan för lärarutbildning i Stockholm med 30 platser budgetåret 1981/82,

11. att riksdagen till anslaget Utbildning för undervisningsyrken för budgetåret 1981/82 beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 290 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 592 587 000 kr.

(Yrkande 2 behandlar utskottet under punkt 3 och yrkande 18 under punkt 4 i detta betänkande. Yrkandena 1, 3, 15, 16, 19 och 20 har utskottet behandlat i betänkande 1980/81:20, yrkande 17 i betänkande 1980/81:21 samt yrkandena 4–9, 12 och 13 i betänkande 1980/81:23. Övriga yrkanden behandlar utskottet i annat sammanhang.)

1980/81:976 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen med ändring i proposition 1980/81:100 under anslaget Utbildning för undervisningsyrken anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 13 000 000 kr. förhöjt belopp, i syfte att öka intagningarna till förskollärarytbildningen med 650 elever och till fritidspedagogutbildningen med 350 elever,

2. att riksdagen uttalar sig för och hos regeringen hemställer om förslag innebärande

a) att utbildningskapaciteten i vad gäller förskollärare under de följande fem åren bör uppgå till ett årligt genomsnitt av 10 000 elever,

b) att utbildningskapaciteten i vad gäller fritidspedagoger under de följande fem åren bör uppgå till ett årligt genomsnitt av 5 000 elever,

c) att utbildningstiden för förskollärare och fritidspedagoger bör vara fyra år, med varvad teori och praktik i enlighet med vad som anförts i motionen,

d) att kommunerna bör vara skyldiga att tillse att personalen erhåller möjlighet till årlig fortbildning på 30 timmar och att statsbidrag bör utgå för denna verksamhet,

e) att de som har anställning inom utbildningsyrkena men saknar formell kompetens bör ges möjlighet att genomgå utbildningen och att för denna kategori ersättning skall utgå motsvarande full lön.

1980/81:1293 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen begära en översyn av förskollärarytbildningens dimensionering och lokalisering,

2. att medge en utökning av planeringsramen för nybörjarplatser på lågstadielärarytbildningen vid högskolan i Gävle/Sandviken med 24 platser, så att ett jämnare kapacitetsutnyttjande och möjligheter till samverkan med övriga pedagogutbildningar kan åstadkommas,

3. att planeringsramen för lågstadielärarytlinjen vid Gävle/Sandvikens högskola får utökas med sex platser för studerande med finska som modersmål, utan ökade kostnader,

4. att planeringsramen för mellanstadielärarytlinjen vid Gävle/Sandvikens högskola får utökas med sex platser för studerande med finska som modersmål, utan ökade kostnader,

5. att medge att vardera sex platser vid förskolläraryt- och fritidspedagoglinjerna reserveras för studerande med finska som modersmål.

1980/81:1295 av Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en samlad översyn av frågor som rör dem som utan lärarytutbildning verkar inom skolväsendet.

1980/81:1310 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen anhåller att regeringen föranstaltar om försöksverksamhet med utbyte av intagnings-

platser inom ramen för förskollärlinjen mot motsvarande intagning inom ramen för lågstadielärlinjen under de förutsättningar som angetts i motionen.

1980/81:1678 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att inom den föreslagna planeringsramen på 180 platser för en ytterligare påbyggnad på gren 1 av speciallärarutbildningen om 20 poäng Umeå tilldelas 30 platser för denna utbildning.

1980/81:1685 av Erik Börjesson m. fl. (fp, s, m, c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer att södra regionen ges i uppdrag att inom föreslagna ramar bibehålla fritidspedagogutbildningen i Helsingborg samt förlägga en del av högskolans förskollärarutbildning till samma plats.

1980/81:1690 av Helge Hagberg m. fl. (s, m, c, fp, vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar om en temporär omfördelning av årsstudieplatser med en överföring av tolv platser från Göteborg eller Stockholm och tolv platser från distanslärarutbildningen i Uppsala (föreslagen utökning) till en extra vårdlärarkurs i Örebro om 24 studerandeplatser budgetåret 1981/82.

1980/81:1710 av Per Stenmarck (m) vari yrkas att riksdagen beslutar

1. att anhålla att regeringen upphäver skolförordningen, bil. 1 punkt 22.2.3 samt 22.3.3, innebärande att förskollärarutbildning ej längre ger behörighet som hemspråkslärare,
2. att anhålla att regeringen uppdrar åt universitets- och högskoleämbetet att vidta åtgärder så att intagningskraven för hemspråkslärlinjen ej understiger kraven för svensk ämneslärarutbildning.
3. att uttala sig för att behörighetsgivande reaktiveringskurser för lärare med utländsk lärarutbildning snarast genomförs.

Utskottet

Under anslaget till utbildning för undervisningsyrken vid de statliga högskoleenheterna (motsvarande) inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde beräknas för nästa budgetår medel dels för allmänna utbildningslinjer och påbyggnadslinjer samt för vissa kurser, dels för studier enligt äldre studieordning. Medel för kommunal högskoleutbildning inom sektorn för utbildning för undervisningsyrken beräknas under anslaget Bidrag till kommunal högskoleutbildning.

Sektorn för utbildning för undervisningsyrken omfattar innevarande budgetår 20 allmänna utbildningslinjer och tre påbyggnadslinjer.

Enligt budgetpropositionen råder fortfarande en allvarlig brist på behöriga lärare. Regeringen hemställer i propositionen om bemyndigande att genomföra *utbildningsinsatser för obehöriga* hemspråks-, industri- och hantverks-, lågstadie-, mellanstadie-, musik-, slöjd-, textil- samt vårdlärare.

Utskottet föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att genomföra dessa utbildningsinsatser.

I propositionen redovisas ett statistiskt material som visar hur stor andel av ett visst antal antagna till en utbildningslinje som, omräknat i heltidstjänster, en tid efter utbildningen är verksamma som lärare inom skolväsendet. Andelen verksamma lärare av en antagningsomgång uttryckt i heltidstjänstgöring varierar från ca 80 % (speciallärare) till ca 30 % (teckningslärare).

Enligt motion 1980/81:547 är det angeläget att för de olika lärarutbildningarna analysera materialet bl. a. för att få ett bättre *underlag för prognoser om lärarbehov*. I motion 1980/81:1295 hävdas att utvecklingen i vad gäller tillgången på lärare ger anledning till oro trots förslagen om särskilda utbildningsinsatser. Det anses inte möjligt att lösa problemet med det stora antalet lärarvikarier genom punktvisa insatser för enstaka grupper. Motionären anser att riksdagen hos regeringen bör begära en samlad *översyn av frågor som rör anställning av personal* utan lärarutbildning.

När det gäller tjänst i grund- eller gymnasieskolan som uppehålls av icke-behörig vikarie, har skolstyrelse skyldighet att vid termins början till den offentliga arbetsförmedlingen anmäla behov av behörig lärare. Utskottet vill dock erinra om att länskolnämnd enligt 17 kap. 44 § skolförordningen (1971:235, ändrad senast 1981:195) av särskilda skäl kan för visst fall medge undantag från denna regel. Ett sådant beslut kan enligt vad utskottet erfarit fattas beträffande t. ex. lärarvikarie, som saknar full behörighet och som sedan länge tjänstgör i skolan med synnerlig förtjänst.

Enligt 15 kap. 21 § och 16 kap. 32 § skolförordningen får den som i fråga om utbildning eller tjänstgöring ej uppfyller de villkor för behörighet till lärartjänst som anges i skolförordningen för visst slag av ordinarie, extra ordinarie eller extra tjänst som lärare av skolöverstyrelsen (SÖ) förklaras behörig till sådant slag av tjänst, om särskilda skäl föreligger.

Tjänster för t. ex. ämneslärare omfattar särskilda kombinationer av skolämnen, vilka anges i skolförordningen. När ärende om generell behörighetsförklaring för lärartjänst prövas av SÖ godtas som regel inte annan kombination av skolämnen än de som anges i skolförordningen. Enligt utskottets mening bör det vara möjligt att vid sådan prövning, i fall där risken för bristande tjänstgöringsunderlag bedöms som ringa, acceptera även annan kombination av skolämnen om den sökande har ämnesteoretisk behörighet i dessa och länge tjänstgjort i skolan med synnerlig förtjänst. Av ansökningen bör i dessa fall klart framgå att fortsatt tjänstgöring kan beredas i den aktuella ämneskombinationen.

Utskottet har inhämtat att en analys skall göras av det statistiska material som SÖ tagit fram och som redovisas i budgetpropositionen. Utskottet utgår från att i anslutning härtill övervägs t. ex. förändringar av det slag utskottet här angivit beträffande behörighetsförklaring. Med hänvisning till det

anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1980/81:547 och 1980/81:1295.

I budgetpropositionen föreslås att planeringsramarna för budgetåret 1981/82 för *förskollärlinjen* blir 4 614 platser och för *fritidspedagoglinjen* 1 334 platser.

I motion 1980/81:976 (yrkande 1) föreslås att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 13 milj. kr. förhöjt belopp för att öka antagningen till dels förskollärarytbildning med 650 elever, dels fritidspedagogutbildning med 350 elever. Vidare begärs (yrkandena 2 a och 2 b) att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag innebärande att utbildningskapaciteten under de följande fem åren uppgår till ett årligt genomsnitt av 10 000 vad gäller förskollärare och 5 000 vad gäller fritidspedagoger. Enligt motion 1980/81:1293 (yrkande 1) bör riksdagen hos regeringen begära en översyn av förskollärarytbildningens dimensionering och lokalisering. Frågor om dimensionering av förskolläraryt- och fritidspedagogutbildning behandlas också i motion 1980/81:1685, enligt vilken sådan utbildning bör förläggas till Helsingborg.

De senast tillgängliga prognoserna för behovet av nyutbildade förskollärare och fritidspedagoger på tio års sikt visar, enligt det lägsta utbyggnadsalternativet, att behovet av nyutbildade förskollärare är 4 655 personer per år och av fritidspedagoger 1 395 personer per år. Sedan dessa prognoser upprättades har kommunerna aviserat ytterligare minskning av utbyggnadstakten inom barnomsorgen och en övergång till alternativa tillsynsformer som ett led i de allmänna besparingssträvandena.

Riksdagen har tidigare under detta riksmöte som sin mening gett regeringen till känna att det är angeläget att dimensioneringen av förskollärlinjen och fritidspedagoglinjen ses över och att därvid skillnaderna mellan utbildningskapacitet och arbetsmarknadsbehov inom de olika regionerna uppmärksammas (UbU 1980/81:15, rskr 1980/81:120).

Att, som föreslås i motion 1980/81:976, förorda en ökning av medlen till förskolläraryt- och fritidspedagogutbildning med 13 milj. kr. för nästa budgetår förefaller mot denna bakgrund inte välgrundat. Förslag till dimensioneringsförändringar och eventuella förändringar av lokaliseringen av förskolläraryt- och fritidspedagoglinjerna får riksdagen ta ställning till vid behandlingen av kommande budgetpropositioner, där bl. a. aktuella behovsprognoser samt den lokala och regionala arbetsmarknadssituationen utgör grund för förslagen. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1980/81:976 yrkandena 1, 2 a och 2 b, 1980/81:1293 yrkande 1 samt 1980/81:1685.

I motion 1980/81:976 (yrkandena 2 c, 2 d och 2 e) framställs krav på förlängning av utbildningstiden för förskollärare och fritidspedagoger till fyra år med varvad praktik och teori, krav på skyldighet för kommunerna att

ge personalen årlig fortbildning under 30 timmar varvid statsbidrag bör utgå samt krav på kompetensgivande utbildning med lön under utbildningstiden för dem som tjänstgör inom undervisningsyrken utan formell behörighet.

Utskottet behandlade vid riksmötet 1978/79 motion 1978/79:1934 yrkandena 2 c, 2 d och 2 e (UbU 1978/79:33, s. 10). Dessa yrkanden överensstämmer med förevarande yrkanden. Med hänvisning till vad som anfördes i betänkande 1978/79:33 avstyrker utskottet motion 1980/81:976 yrkandena 2 c, 2 d och 2 e.

Enligt motion 1980/81:1310 kan inte alltid antagningsplatser på förskollärlinjen besättas med behöriga sökande. Regeringen bör därför försöksvis, menar motionärerna, beträffande viss del av planeringsramen för förskollärlinjen få *bemyndigande att föra över ej utnyttjade antagningsplatser på förskollärlinjen till lågstadielärlinjen* under vissa i motionen angivna förutsättningar. Så länge det föreligger stor brist på lågstadielärare anses ett sådant bemyndigande fylla en viktig uppgift.

Utskottet delar uppfattningen att det är angeläget att befintliga utbildningsresurser utnyttjas effektivt. Hur den föreslagna anordningen skulle kunna tillämpas är det inte möjligt för utskottet att nu ta ställning till. Utskottet utgår från att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) i sitt planeringsarbete överväger även förslag av det slag som motionärerna lagt fram. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81:1310.

I motion 1980/81:1293 (yrkandena 2–5) begärs för högskolan i Gävle/Sandviken att planeringsramen för *lågstadielärlinjen* nästa läsår utökas med dels 24 platser för att möjliggöra antagning till linjen varje år, dels sex platser för studerande som har finska som modersmål, att planeringsramen för *mellanstadielärlinjen* ökas med sex platser för studerande som har finska som modersmål samt att sex platser vid vardera förskollärlar- och fritidspedagoglinjerna förbehålls studerande med finska som modersmål.

Utskottet anser att den aviserade propositionen om lärarutbildning bör avvaktas, innan ställning tas till de i motionen aktualiserade frågorna. Förslagen medför ökade kostnader för statsverket. Riksdagen bör med hänvisning till det anförda avslå motion 1980/81:1293 yrkandena 2, 3, 4 och 5.

I budgetpropositionen föreslås en planeringsram för *studie- och yrkesorienteringslinjen* om 150 platser, vilket innebär en minskning med 30 platser i Stockholm jämfört med innevarande budgetår.

Enligt motion 1980/81:973 (yrkandena 10 och 11) bör ifrågakvarande planeringsram ökas med 30 platser budgetåret 1981/82 i förhållande till regeringens förslag och anslaget Utbildning för undervisningsyrken tillföras 290 000 kr. för ändamålet.

F. n. bereds inom regeringskansliet frågor rörande den framtida organi-

sationen av studie- och yrkesorienteringen inom skolväsendet med anledning av ett förslag från SÖ.

Enligt tillgängliga prognoser kommer, med nuvarande organisation, behovet av studie- och yrkesorienteringsutbildade under den närmaste tioårsperioden att vara 45 personer per år. Med full utbyggnad av studie- och yrkesorienteringsorganisationen i enlighet med SÖ:s förslag kommer, enligt samma prognoser, behovet under samma period att vara 110 nyutbildade per år. Av budgetpropositionen framgår att arbetsmarknaden för studie- och yrkesorienteringsutbildade är förhållandevis mättad i Stockholm.

Förslag om studie- och yrkesorienteringsorganisation i skolväsendet kommer senare att föreläggas riksdagen i en särskild proposition. Förslag om den framtida dimensioneringen av utbildningen för studie- och yrkesorienteringskonsulenter m. fl. läggs fram i kommande budgetpropositioner. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81:973 yrkandena 10 och 11.

Planeringsramen för *vårdlärlarlinjen* skall enligt budgetpropositionen omfatta 528 platser budgetåret 1981/82.

Enligt motion 1980/81:1690 bör 24 antagningsplatser överföras från andra högskolor till högskolan i Örebro för att en extra vårdlärarkurs skall kunna anordnas där budgetåret 1981/82.

Utskottet har vid riksmötena 1977/78 och 1978/79 tillstyrkt en fortsättning av den temporära utbildningsverksamheten i Örebro. Utskottet framhöll dock i sitt betänkande 1977/78:22 (s. 56) att ett beslut om ännu en kurs inte fick uppfattas som ett löfte om en framtida permanent utbildning. Även när utskottet år 1979 behandlade frågan om en förlängning av verksamheten med ännu en kurs framhölls att utbildningen i Örebro liksom dittills borde ha tillfällig karaktär (UbU 1978/79:33).

Under föregående riksmöte tillstyrkte utskottet förslag om förläggning av nya platser inom vårdlärarutbildningen till Uppsala för att genom distansundervisning och tillfällig decentralisering av utbildningen göra denna mera tillgänglig för sökande från områden inom högskoleregionen där bristen på vårdlärare är som störst. Utskottet anförde därvid att utbildningen i Uppsala borde ses som en regional resurs (UbU 1979/80:33).

Inom ramen för beräknade medel för särskilda lärarutbildningsåtgärder har föredragande statsrådet räknat med 600 000 kr. för 48 nybörjarplatser för vårdlärarutbildning avscende halvfartsstudier. Av dessa platser har Uppsala högskoleregion preliminärt tilldelats 24. Nuvarande planering beträffande dessa 24 platser går ut på att universitetet i Uppsala skall starta en decentraliserad vårdlärarutbildning för studerande från såväl Gävleborgs län som Örebro län fr. o. m. budgetåret 1981/82.

Med hänvisning härtill och till de möjligheter till distansundervisning för blivande vårdlärare i övrigt som finns inom Uppsala högskoleregion (48 platser vid universitetet i Uppsala) föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81:1690.

Med anledning av förslag i proposition 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten m. m. beslöt riksdagen hösten 1980 att fortsatt speciallärarutbildning om 20 poäng på gren 1 av speciallärarlinjen efter avslutad inledande utbildning om 20 poäng inte skall anordnas i Umeå fr. o. m. läsåret 1981/82 (UbU 1980/81:15, rskr 1980/81:120).

I motion 1980/81:1678 begärs ändring av riksdagsbeslutet i den del som avser slopande av fortsatt speciallärarutbildning om 20 poäng i Umeå. Enligt motionärerna bör *speciallärarutbildning* om sammanlagt 40 poäng kunna anordnas i Umeå.

I budgetpropositionen räknas med en planeringsram om 180 antagningsplatser för den fortsatta speciallärarutbildningen om 20 poäng efter avslutad inledande utbildning om 20 poäng. Att förlägga detta antal antagningsplatser till fler orter än nuvarande tre (Stockholm, Göteborg, Lund/Malmö) medför enligt vad utskottet inhämtat ökade kostnader för staten. Om det blir aktuellt att öka planeringsramen för den fortsatta speciallärarutbildningen på gren 1 av speciallärarlinjen bör enligt utskottets mening denna utbildning förläggas till Umeå. Regeringen har den 5 februari 1981 uppdragit åt UHÄ att i kommande anslagsframställningar överväga de ytterligare förändringar av speciallärarlinjens gren 1 som kan vara befogade med avseende på bl. a. utbildningens lokalisering och dimensionering. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med anledning av motion 1980/81:1678 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om lämpligheten att vid utökad planeringsram förlägga viss speciallärarutbildning till Umeå.

Beträffande *hemspråkslärarlinjen* bör – i enlighet med vad som föreslås i budgetpropositionen – regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer få bemyndigande att under budgetåret 1981/82 från en högskoleenhet föra över utbildningsplatser som inte kan utnyttjas till en annan högskoleenhet där hemspråkslärarlinjen finns.

Enligt motion 1980/81:1710 (yrkande 2) bör riksdagen hos regeringen begära sådan ändring av tillträdeskraven för hemspråkslärarlinjen att dessa inte understiger kraven för ämneslärarlinjen. Många hemspråkslärare har enligt motionären svårt att ge studiehundledning på hemspråk på grund av bristande ämnesteoretiska kunskaper.

För tillträde till hemspråkslärarlinjen krävs allmän behörighet för högskolestudier. Den sökande skall ha genomgått särskilda prov i såväl svenska som hemspråk med godkänt resultat före antagningen.

För tillträde till någon av ämneslärarlinjerna krävs, utöver allmän behörighet, särskild behörighet i form av kunskaper motsvarande treåriga gymnasieskolkurser i de ämnen som utbildningen avser. Att utöver nu gällande krav för tillträde till hemspråkslärarlinjen ställa upp de i motionen nämnda kraven skulle vara föga realistiskt, eftersom rekryteringen till linjen härigenom skulle försvåras. Utskottet, som utgår från att UHÄ i sin utbildningsplanering beaktar eventuella behov av kompletterande utbild-

ning för hemspråkslärare, föreslår att riksdagen avslår motion 1980/81:1710 yrkande 2.

I motion 1980/81:1710 (yrkande 1) hemställs att riksdagen begär ändring av nuvarande bestämmelser för behörighet till hemspråkslärartjänst så att förskollärarytbildning inte längre ger behörighet till sådan tjänst.

Enligt gällande bestämmelser är – förutom de som genomgått hemspråkslärarlinjen – vissa grundskollärare samt förskollärare behöriga till hemspråkslärartjänst. Utöver genomgången grundskol- och förskollärarytbildning krävs emellertid väl vitsordade kunskaper i hemspråket samt väl vitsordad tjänstgöring som lärare i hemspråk vid statsunderstödd skola under minst ett och ett halvt år. För den som bara har examen från förskollärarytlinje krävs att lämpligheten för tjänsten är ådagalagd genom föregående praktisk verksamhet. Enbart genomgång av förskollärarytbildning för tvåspråkiga studerande är alltså inte tillräcklig för behörighet till tjänst som hemspråkslärare i grundskolan och i gymnasieskolan. Kravet på väl vitsordade kunskaper i hemspråket är dock så allmänt formulerat att det enligt vad utskottet erfarit ger skolstyrelserna svårigheter när det skall preciseras. Utskottet förutsätter att ifrågakommande bestämmelse förtydligas. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att yrkande 1 i motion 1980/81:1710 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1980/81:1710 (yrkande 3) begärs att behörighetsgivande kurser för lärare med utländsk lärarytbildning snarast genomförs.

Regeringen beräknar i budgetpropositionen (s. 473) medel för dels förkortad ytildning på hemspråkslärarlinjen för personer som har såväl högskolestudier som lång erfarenhet som hemspråkslärare, dels enstaka kurser för obehöriga lärare. Riksdagen bör därför avslå motion 1980/81:1710 yrkande 3.

Som besparing under anslaget föreslås bl. a. 10 098 000 kr. avseende kostnader för metodiklektors tjänstgöring i grundskolan. Avsikten är att kommunerna fr. o. m. nästa läsår skall ersätta högskoleenheterna för den tjänstgöring som metodiklektorer inom ramen för sin tjänstgöringsskyldighet fullgör i grundskolan.

För universitetet i Umeå har i detta hänseende beräknats en besparing på 1 200 000 kr. Universitetet har i skrivelse till ytildningsutskottet den 5 mars 1981 framfört synpunkter i frågan.

Utskottet föreslår – sedan ytildningsdepartementet kontrollerat beräkningsunderlaget för universitetet i Umeå – att den totala besparingen för metodiklektors tjänstgöring i grundskolan skall uppgå till 9 598 000 kr. och att besparingen för universitetet i Umeå skall beräknas till 700 000 kr.

Även universitetet i Linköping har i skrivelse den 22 april 1981 framfört synpunkter i samma fråga. Det har av tidsskäl inte varit möjligt att kontrollera beräkningsunderlaget för detta universitet före utskottets justering av detta betänkande.

Utskottet förutsätter – om det finns anledning till ytterligare korrigeringar av beräkningsunderlaget för metodiklektorsers tjänstgöring i grundskolan och därmed beträffande besparingens storlek – att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ytterligare medelsanvisning på tilläggsbudget under hösten 1981.

Anslaget till utbildning för undervisningsyrken bör för nästa budgetår nu föras upp med $(592\,297\,000 + 500\,000 =) 592\,797\,000$ kr.

Mot förslagen i övrigt beträffande planeringsramar och medelsberäkning under anslaget har utskottet intet att erinra och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att genomföra utbildningsinsatser för vissa obehöriga lärare enligt vad som förordats i proposition 1980/81:100,
2. att riksdagen beträffande underlag för prognoser om lärarbehov avslår motion 1980/81:547,
3. att riksdagen beträffande översyn av frågor som rör anställning av personal avslår motion 1980/81:1295,
4. att riksdagen med avslag på motion 1980/81:976 yrkande 1 i denna del fastställer planeringsramar för förskollärlinjen och fritidspedagoglinjen enligt vad som förordats i proposition 1980/81:100,
5. att riksdagen beträffande dimensioneringen av förskollärlinjen och fritidspedagoglinjen budgetåren 1982/83–1986/87 avslår motion 1980/81:976 yrkandena 2 a och 2 b,
6. att riksdagen beträffande översyn av förskollärarytbildningens dimensionering och lokalisering avslår motion 1980/81:1293 yrkande 1,
7. att riksdagen beträffande förskollärarytbildning och fritidspedagogutbildning i Helsingborg avslår motion 1980/81:1685,
8. att riksdagen beträffande utbildningstid för förskollärare och fritidspedagoger m. m. avslår motion 1980/81:976 yrkandena 2 c, 2 d och 2 e,
9. att riksdagen beträffande bemyndigande att föra över ej utnyttjade antagningsplatser på förskollärlinjen till lågstadielärlinjen avslår motion 1980/81:1310,
10. att riksdagen med avslag på motion 1980/81:1293 yrkandena 2, 3 och 4 fastställer planeringsramar för lågstadielärlinjen och mellanstadielärlinjen enligt vad som förordats i proposition 1980/81:100,
11. att riksdagen beträffande vissa antagningsplatser för studerande med finska som modersmål avslår motion 1980/81:1293 yrkande 5,
12. att riksdagen med avslag på motion 1980/81:973 yrkande 10

- fastställer planeringsram för studie- och yrkesorienteringslinjen enligt vad som förordats i proposition 1980/81:100,
13. att riksdagen beträffande en extra vårdlärarkurs i Örebro avslår motion 1980/81:1690,
 14. att riksdagen beträffande förläggning av viss speciallärarutbildning till Umeå med anledning av motion 1980/81:1678 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
 15. att riksdagen bemyndigar regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att göra omfördelningar i vad gäller nybörjarplatser på hemspråklärlinjen,
 16. att riksdagen beträffande bestämmelser för behörighet till hemspråkslärartjänst m. m. avslår motion 1980/81:1710,
 17. att riksdagen fastställer planeringsramar i övrigt enligt vad som förordats i proposition 1980/81:100,
 18. att riksdagen med anledning av proposition 1980/81:100 och med avslag på motionerna 1980/81:976 yrkande 1 i denna del och 1980/81:973 yrkande 11 till *Utbildning för undervisningsyrken* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 592 797 000 kr.

2. Utbildning för kultur- och informationsyrken. Regeringen har under punkt D 9 (s. 481–494) föreslagit riksdagen att

1. fastställa planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen,
2. besluta om inrättande av en allmän utbildningslinje, fotograflinjen, om 120 poäng,
3. besluta om ändrad benämning på kulturkommunikationslinjen i enlighet med vad som förordats i propositionen,
4. till Utbildning för kultur- och informationsyrken för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 147 361 000 kr.

Motionerna

1980/81:549 av Bonnie Bernström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om förläggningen av den högre utbildningen för fotografer till Stockholm.

1980/81:968 av Lars Gustafsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att lokalisera den högre fotografutbildningen till Stockholm enligt vad som närmare anförts i motionen.

1980/81:1287 av Elisabeth Fleetwood (m) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att den högre fotoutbildningen förläggs till Stockholm.

Utskottet

Under anslaget till utbildning för kultur- och informationsyrken vid de statliga högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde beräknas för nästa budgetår medel för allmänna utbildningslinjer och påbyggnadslinjer samt för fortbildning av journalister m. fl. Vidare beräknas medel för stöd till vissa fria samfunds teologiska seminarier.

Sektorn för utbildning för kultur- och informationsyrken omfattar innevarande budgetår 24 allmänna utbildningslinjer och två påbyggnadslinjer.

I budgetpropositionen föreslås *kulturkommunikationslinjen* få den ändrade benämningen *kulturvetarlinjen*. Utskottet har inget att erinra mot detta och föreslår att riksdagen beslutar i enlighet med förslaget i propositionen.

Föredragande statsrådet föreslår att en ny allmän utbildningslinje, *fotograflinjen* om 120 poäng, skall inrättas. Föredraganden räknar med att utbildningen skall kunna påbörjas budgetåret 1982/83 och anser det angeläget att planeringen av den högre fotografutbildningen fullföljs i huvudsak i enlighet med de riktlinjer universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) dragit upp såvitt avser linjens inriktning och omfattning. Han framhåller också vikten av att utbildningen får tillräcklig bredd. Medel beräknas för planering budgetåret 1981/82.

Utskottet tillstyrker att en allmän utbildningslinje, *fotograflinjen* om 120 poäng, inrättas inom sektorn för utbildning för kultur- och informationsyrken och föreslår att riksdagen fattar beslut därom.

Den arbetsgrupp, som UHÄ tillsatte för översyn av den högre fotografutbildningen, föreslog i sin rapport (UHÄ-rapport 1979:II) att den högre fotografutbildningen skulle lokaliseras till två högskoleorter, Stockholm och Göteborg. Med utgångspunkt i detta förslag och i remissyttrandena har UHÄ sedermera föreslagit att utbildningen till en början skall anordnas endast på en ort och därvid föreslagit lokalisering till Göteborg. Utbildningen förutsätts anordnas av universitetet under medverkan av Chalmers tekniska högskola.

Föredragande statsrådet anser att utbildningen bör ges endast på en ort. I valet mellan Stockholm och Göteborg kan, enligt hans mening, starka skäl anföras till förmån för båda orterna. Han redovisar den fotografiska utbildning som ges i dag på de båda orterna och anför att tillgången på fotografer lämpliga att medverka som lärare i utbildningen och tillgången på praktikplatser är goda i Stockholm och fullt tillfredsställande i Göteborg. Med hänsyn bl. a. till att de institutioner i Göteborg, som avses anordna utbildningen, är organisatoriskt samlade eller redan har ett etablerat samarbete förordar han lokalisering till Göteborg. De organisatoriska förhållandena bör enligt statsrådet väsentligt kunna underlätta planering och

genomförande av utbildningen där.

I tre motioner, nämligen 1980/81:549, 1980/81:968 och 1980/81:1287, förordas att fotograflinjen skall lokaliseras till Stockholm. Motionärerna hävdar att förutsättningarna för att anordna utbildningen är större i Stockholm än i Göteborg. De hänvisar till att Stockholm har många institutioner som är betydelsefulla för en sådan utbildning samt att Stockholm har den största arbetsmarknaden för fotografer och därmed också bäst tillgång på lärare och praktikplatser.

Utskottet har vid sina överväganden om fotograflinjens lokalisering funnit att förutsättningar för att anordna fotograflinjen finns i både Stockholm och Göteborg. Utskottet ansluter sig till föredragande statsrådets mening att utbildningen bör ges på en ort och att den bör kunna påbörjas där budgetåret 1982/83. Utskottet ansluter sig också till statsrådets bedömning att de organisatoriska förhållandena i Göteborg underlättar planering för och genomförande av utbildningen vid denna tidpunkt. Utskottet föreslår därför att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:100 och med avslag på motionerna 1980/81:549, 1980/81:968 och 1980/81:1287 som sin mening ger denna utskottets uppfattning till känna för regeringen.

Utskottet, som inte har något att erinra mot regeringens förslag beträffande *planeringsramar* eller mot *medelsberäkningarna*, hemställer

1. att riksdagen beslutar om ändrad benämning på kulturkommunikationslinjen i enlighet med vad som förordats i proposition 1980/81:100,
2. att riksdagen beslutar om inrättande av en allmän utbildningslinje, fotograflinjen, om 120 poäng,
3. att riksdagen beträffande lokalisering av fotograflinjen med bifall till proposition 1980/81:100 och med avslag på motionerna 1980/81:549, 1980/81:968 och 1980/81:1287 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
4. att riksdagen fastställer planeringsramar enligt vad som förordats i proposition 1980/81:100,
5. att riksdagen till *Utbildning för kultur- och informationsyrken* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 147 361 000 kr.

3. Lokala och individuella linjer och enstaka kurser. Regeringen har under punkt D 10 (s. 494–499) föreslagit riksdagen att

1. fastställa planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen,
2. godkänna vad som i propositionen anförts beträffande regler för statsbidrag m. m. vad gäller Stockholms musikpedagogiska institut,
3. godkänna vad som i propositionen förordats om minskning med 2 % av statsbidrag till kommunal högskoleutbildning på lokala och individuella linjer och enstaka kurser,

4. till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 308 662 000 kr.

Motionerna

1980/81:973 av Olof Palme m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om fortbildning och vidareutbildning på dataområdet,

(Yrkandena 10 och 11 behandlar utskottet under punkt 1 och yrkande 18 under punkt 4 i detta betänkande. Yrkandena 1, 3, 15, 16, 19 och 20 har utskottet behandlat i betänkande 1980/81:20, yrkande 17 i betänkande 1980/81:21 samt yrkandena 4–9, 12 och 13 i betänkande 1980/81:23. Övriga yrkanden behandlar utskottet i annat sammanhang.)

1980/81:1319 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag

a) om åtgärder som syftar till att bredda möjligheterna att delta i särskilda kurser inom högskoleområdet,

c) för att förbättra invandrarnas möjligheter till högskolestudier bl. a. genom att införa kurser på de stora invandrarspråken.

(Yrkandena 1 och 2 d–g har utskottet behandlat i betänkande 1980/81:20 och yrkande 3 i betänkande 1980/81:21. Övriga yrkanden behandlar utskottet i annat sammanhang.)

Utskottet

Föredragande statsrådet anför i budgetpropositionen att han under anslaget beräknar *statsbidrag till Stockholms musikpedagogiska institut* för den kompetensgivande utbildningen av musikpedagoger. Denna utbildning bör tills vidare anordnas som utbildning med enskild huvudman motsvarande högskoleutbildning. Bidraget beräknas till 1 500 000 kr. och föreslås i fortsättningen höjas med löne- och prisomräkning på samma sätt som medel för övrig utbildning som bekostas från anslaget.

Utskottet har inget att erinra mot vad som anförts i propositionen om regler för statsbidrag m. m. för institutet.

Riksdagen har tidigare under detta riksmöte fattat principbeslut om att endast 98 % av *statsbidragen till kommunal högskoleutbildning* skall betalas ut (prop. 1980/81:20, UbU 1980/81:15, rskr 1980/81:120). Beslutet berör också statsbidrag till kommuner och landstingskommuner för utbildning som bekostas under förevarande anslag. Föredragande statsrådet förordar att nu nämnda bidrag skall omfattas av principen om en tvåprocentig minskning i den mån principen gäller för jämförligt bidrag för närmast motsvarande utbildning på allmän utbildningslinje eller påbyggnadslinje.

Utskottet tillstyrker vad som förordats i propositionen i detta avseende.

Utskottet har inget att erinra mot förslagen om *planeringsramar* eller mot *medelsberäkningen* under anslaget.

I motion 1980/81:973 framhålls att behovet av fort- och vidareutbildning av yrkesverksamma ingenjörer är mycket stort inom områdena produktionsteknik och datateknik. Fortbildning inom dessa områden kan eller bör inte tillgodoses genom utbildning i de enskilda företagens regi. Det är därför nödvändigt att högskoleenheter och regionstyrelser intresserar sig speciellt för utbildning av detta slag. Riksdagen bör därför enligt motionärerna uttala sig för att viss del av anslaget till enstaka kurser m. m. under ett inledningsskede avsätts för *fortbildning och vidareutbildning inom dataområdet* (yrkande 2). Motionärerna föreslår som riktpunkt att för Stockholms, Lund/Malmö och Göteborgs högskoleregioner avsätts för ändamålet lägst 300 000 kr. per region, för Linköpings högskoleregion lägst 200 000 kr. och för Uppsala och Umeå högskoleregioner lägst 100 000 kr. per region.

Utskottet är ense med motionärerna om att fortbildning och vidareutbildning inom dataområdet är angelägen och att det är viktigt att sådan utbildning ges inom högskolan.

Förslaget i motion 1980/81:973 innebär att riksdagen skall uttala att vissa bestämda summor skall avsättas av regionstyrelserna för fortbildning och vidareutbildning inom dataområdet. Enligt utskottets mening bör stor försiktighet iaktas från riksdagens sida i fråga om uttalanden av detta slag. Regionstyrelserna skall i sitt arbete uppmärksamma de behov av fortbildning och vidareutbildning som yrkeslivet och samhällslivet i övrigt ställer. Utskottet har därför anledning räkna med att regionstyrelserna fördelar utbildningsresurserna så att utbildningsbehoven även inom dataområdet tillgodoses i möjligaste mån. Även högskoleenheterna har ansvar för att sådan utbildning kommer till stånd. Utskottet har inhämtat att vissa regionstyrelser redan i dag avdelar resurser för utbildning inom dataområdet till belopp som överstiger vad som anges i motionen. Mot bakgrund av vad som nu anförts anser utskottet att det inte är påkallat för riksdagen att göra något uttalande i frågan. Riksdagen bör därför avslå motion 1980/81:973 yrkande 2.

Större möjligheter att delta i *särskilda kurser* inom högskoleområdet och förbättrade möjligheter för invandrarna att bedriva högskolestudier genom att *kurser på de stora invandrarpråken* anordnas föreslås i motion 1980/81:1319 (yrkandena 2 a och 2 c).

Utskottet erinrar om att enstaka kurser inom högskolan kommit till för att tillgodose behovet av bl. a. fortbildning och vidareutbildning eller annan klart yrkesinriktad utbildning som inte bör tillgodoses genom fullständiga utbildningslinjer eller genom internutbildning inom *myndigheter, företag*

och organisationer m. m. Innevarande budgetår uppgår anslaget för enstaka kurser m. m. till drygt 283 milj. kr. För nästkommande budgetår föreslås ett anslag på närmare 310 milj. kr. Utskottet anser att det av statsfinansiella skäl inte är möjligt att ytterligare öka utbudet av kurser inom högskolan.

Vad angår kurser för att förbättra invandrarnas möjligheter till högskolestudier vill utskottet erinra om att särskilda kurser i svenska språket anordnas för icke svensktalande studerande. Innevarande budgetår uppgår anslaget för detta ändamål till drygt 3 milj. kr. Utskottet anser att det av kostnadsskäl inte är möjligt att anordna kurser i olika ämnen på invandrar-språk.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionsyrkandena 2 a och 2 c i motion 1980/81:1319 avslås av riksdagen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beträffande regler för statsbidrag m. m. vad gäller Stockholms musikpedagogiska institut godkänner vad som förordats i proposition 1980/81:100,
2. att riksdagen beträffande minskning med 2 % av statsbidrag till kommunal högskoleutbildning på lokala och individuella linjer och enstaka kurser godkänner vad som förordats i proposition 1980/81:100,
3. att riksdagen fastställer planeringsramar enligt vad som förordats i proposition 1980/81:100,
4. att riksdagen till *Lokala och individuella linjer och enstaka kurser* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 308 662 000 kr.,
5. att riksdagen beträffande fortbildning och vidareutbildning inom dataområdet avslår motion 1980/81:973 yrkande 2,
6. att riksdagen beträffande särskilda kurser m. m. avslår motion 1980/81:1319 yrkandena 2 a och 2 c.

4. Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete. Regeringen har under punkt D 12 (s. 503–504) föreslagit riksdagen att till Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 12 200 000 kr.

Motionen

1980/81:973 av Olof Palme m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

18. att riksdagen till anslaget Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete för budgetåret 1981/82 beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 1 000 000

kr. förhöjt förslagsanslag av 13 200 000 kr.

(Yrkandena 10 och 11 behandlar utskottet under punkt 1 och yrkande 2 under punkt 3 i detta betänkande. Yrkandena 1, 3, 15, 16, 19 och 20 har utskottet behandlat i betänkande 1980/81:20, yrkande 17 i betänkande 1980/81:21 samt yrkandena 4-9, 12 och 13 i betänkande 1980/81:23. Övriga yrkanden behandlar utskottet i annat sammanhang.)

Utskottet

Föredragande statsrådet framhåller att resurserna för forskningsanknytning och konstnärligt utvecklingsarbete är av strategisk betydelse för högskoleutbildningens utveckling och kvalitet och föreslår att anslaget nästa budgetår ökas med 1 milj. kr.

I motion 1980/81:973 (yrkande 18) föreslås att ytterligare 1 milj. kr. anvisas för att utveckla forskning inom viktiga utbildningsområden i högskolan. Som exempel nämner motionärerna utbildning för verksamhet inom vård, barnomsorg, massmedia samt yrkes- och vuxenutbildning. Resurserna bör kunna användas till arbetsstipendier eller till att knyta utländska forskare till universitet och högskolor i Sverige.

Utskottet instämmer i föredragandens ovan citerade uttalande om resursernas betydelse för högskoleutbildningen. Utskottet erinrar om att forskning inom nya områden och inom områden som förts in i högskolan genom högskolereformen kan stödjas också på andra sätt. Sålunda föreslås i budgetpropositionen att 450 000 kr. satsas på omvårdnadsforskning, vilket bör kunna få betydelse för forskningsanknytningen inom vårdområdet. En professur i massmedieforskning inrättades vid universitetet i Göteborg den 1 juli 1980, vilket är värdefullt för forskningsanknytningen inom massmedieutbildning. Även de satsningar på ökad forskning som görs inom skilda fakultetsområden och inom forskningsråden bör innebära att forskning också inom nya områden utvecklas. Med hänvisning till vad som nu anförts och till att det statsfinansiella läget inte medger ökade satsningar föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81:973 yrkande 18.

Utskottet har således inget att erinra mot medelsberäkningen under anslaget.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:100 och med avslag på motion 1980/81:973 yrkande 18 till *Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 12 200 000 kr.

5. **Ersättning till vissa lärarkandidater.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 30 (s. 557–558) och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till vissa lärarkandidater* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 63 267 000 kr.

6. **Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 36 (s. 565–566) och hemställer

att riksdagen till *Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan* för budgetåret 1981/82 anvisar ett anslag av 3 400 000 kr.

Stockholm den 23 april 1981

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets behandling: Stig Alemyr (s), Bengt Wiklund (s), Jörgen Ullenhag (fp), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Sven Johansson (c), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lena Hjelm-Wallén (s), Kerstin Göthberg (c), Karl-Erik Häll (s), Ylva Annerstedt (fp), Ann-Cathrine Haglund (m) och Christina Rogestam (c).

Reservationer

1. Planeringsram för studie- och yrkesorienteringslinjen (punkt 1, mom. 12)

Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lennart Bladh, Helge Hagberg, Lena Hjelm-Wallén och Karl-Erik Häll (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "F. n. bereds" och på s. 7 slutar "yrkandena 10 och 11" bort ha följande lydelse:

Föreslagen minskning av planeringsram för studie- och yrkesorienteringslinjen (syö-linjen) grundas på uppgifter om att arbetsmarknaden för syö-utbildade är förhållandevis mättad i Stockholm, varför man med bibehållen utbildningskapacitet mycket snart enligt föredraganden når en överskottssituation i regionen. Enligt vad utskottet har erfart är det f. n. omöjligt att skaffa vikarier på tjänster inom den nuvarande organisationen. En dimensionering av syö-utbildningen enbart efter den nuvarande studie- och yrkesorienteringsorganisationen och gällande statsbidrag för denna är inte möjlig bl. a. av följande skäl. En del syö-utbildade erhåller tjänster utanför skolväsendet, på företag, institutioner och organisationer. Man vet också att en del går tillbaka till tidigare tjänster – ibland med förändrade

arbetsuppgifter. Många tjänster med syo-uppgifter bekostas av kommunala medel utanför den nuvarande organisationen. Så t. ex. är det vanligt att kommunerna skapar tjänster med uppgift att i görligaste mån fullgöra regeringens intentioner med ungdomspropositionen. För endast en begränsad del av kommunerna är statsbidraget för SSA-verksamheten tillräckligt för att ha SSA-sekreterare mer än en dag/vecka. Detta anser kommunerna otillräckligt och bekostar med egna medel vad som erfordras för halv- eller heltidstjänst.

Utskottet föreslår därför att riksdagen ökar planeringsramen för studie- och yrkesorienteringslinjen vid högskolan för lärarutbildning i Stockholm med 30 platser budgetåret 1981/82 i förhållande till regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen med bifall till motion 1980/81:973 yrkande 10 fastställer planeringsram för studie- och yrkesorienteringslinjen enligt vad utskottet förordat.

2. Medelsanvisningen under anslaget Utbildning för undervisningsyrken (punkt 1, mom. 18)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lennart Bladh, Helge Hagberg, Lena Hjelm-Wallén och Karl-Erik Häll (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Anslaget till" och slutar "592 797 000 kr." bort ha följande lydelse:

Anslaget till utbildning för undervisningsyrken bör med bifall till motion 1980/81:973 yrkande 11 för nästa budgetår föras upp med (592 297 000 + 500 000 + 290 000 =) 593 087 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. att riksdagen med anledning av proposition 1980/81:100 och med bifall till motion 1980/81:973 yrkande 11 till *Utbildning för undervisningsyrken* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 593 087 000 kr.

3. Lokalisering av fotograflinjen (punkt. 2, mom. 3)

Bengt Wiklund, Lars Gustafsson och Helge Hagberg (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar "Utskottet har" och slutar "för regeringen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att övertygande skäl har anförts inte bara i motionerna utan även i budgetpropositionen för att förlägga fotograflinjen till Stockholm vid den nu aktuella första utbyggnaden av den högre fotografutbildningen. I

Stockholm är tillgången på kompetenta lärare och på lämpliga praktikplatser bäst. Utskottet anser att det inte bör möta några hinder att etablera samarbete mellan berörda högskoleenheter i Stockholm även om antalet enheter där blir fler än de två som skulle ha blivit aktuella i Göteborg. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1980/81:549, 1980/81:968 och 1980/81:1287 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande lokalisering av fotograflinjen med avslag på proposition 1980/81:100 och med bifall till motionerna 1980/81:549, 1980/81:968 och 1980/81:1287 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Lokala och individuella linjer och enstaka kurser (punkt 3, mom. 5)

Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lennart Bladh, Helge Hagberg, Lena Hjelm-Wallén och Karl-Erik Häll (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar "Utskottet är" och slutar "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med motionärerna betona vikten av att högskolan utnyttjas för att tillgodose bl. a. de utbildningsbehov som tas upp i motionen. Insatser av detta slag är ett av målen för den nya högskolan. Utskottet är vidare ense med motionärerna om att fortbildning och vidareutbildning inom dataområdet är angelägen och att det är viktigt att högskolan kan erbjuda sådan utbildning.

I motionen krävs att man i ett inledningsskede genom ett särskilt uttalande från riksdagens sida avsätter medel inom ramen för anslaget till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser i syfte att säkerställa att utbildning inom dataområdet kommer till stånd. Utskottet anser att en sådan central styrning av anslaget bör undvikas men finner samtidigt att utbildningsbehovet är så stort inom området att det är nödvändigt att garantera att utbildning kan erbjudas redan under nästa budgetår.

Mot bakgrund av vad nu anförts anser utskottet att ett särskilt uttalande av riksdagen är påkallat. Riksdagen bör sålunda med anledning av motion 1980/81:973 yrkande 2 ge regeringen till känna vad utskottet anfört om fortbildning och vidareutbildning inom dataområdet.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen beträffande fortbildning och vidareutbildning inom dataområdet med anledning av motion 1980/81:973 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Medel för forskningsanknytning (punkt 4)

Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lennart Bladh, Helge Hagberg, Lena Hjelm-Wallén och Karl-Erik Häll (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar "Utskottet instämmer" och slutar "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att ytterligare medel behövs för att utveckla forskning inom nya utbildningsområden i högskolan. Förevärande anslag bör därför ökas med 1 milj. kr. utöver budgetpropositionens förslag.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av proposition 1980/81:100 och med bifall till motion 1980/81:973 yrkande 18 till *Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 13 200 000 kr.

